

Frimureriets overhode i Norge:

— Ingen

Frimureriets overhode i Norge er pensjonert dr. med. Bernhard Paus. I dette intervjuet benekter han at det finnes en «hemmelig» lære i frimurerordenen som skal være gnostisk. Han understreker at Den Norske Frimurerordenen bygger på Bibels lære. Men han benekter ikke bruken av kister, dødningskaller eller symbolsk blodblending i ritualene, men hevder at dette er nødvendig for den pedagogiske effekten.

Bernhard Paus er leder for 16 000 frimurere i Norge. En liten kuriositet kan det være at hans kone opprinnelig er født Collett og er fra Salsbruket. Dessuten arbeidet han som konstituert distriktslege på Bangsund i 1936 og 1937.

Paus har lest en del av det materialet vi har presentert i NA og kommenterer her en del av dette. Stort sett benekter han de teologiske angrepene, men bekrefter at det brukes effekter som kister, galge (heiseredskap), og dødningskaller.

— Det har vært hevdet at dere utøver en kirkelære som ikke harmoniserer med kirken? — Vi har også har hatt teologer som sier at det ikke er noen som helst atskillelse mellom kirken og det vi lærer. Vi holder oss til den kristne tro. Det er vår grunnvoll.

Om gnostisisme

— Jeg vet ikke mer om det enn hva hvem som helst kan lese i et leksikon. Så vidt jeg forstår skal det være en sammenblanding av forskjellige religioner, og det driver ikke vi med. Vi holder oss strengt til den kristne religion, men blander oss ikke bort i hvilken kristne sekter våre brødre eventuelt tilhører. Men slik jeg har forstått gnostisisme, så har den ingen plass hos oss.

— Men det finnes vel elementer av gnostisisme i ritualene deres?

— Nei. Ikke annet enn det som du for eksempel skulle kunne klare å finne i Johannes-evangeliet. Det hevdes at det her skulle finnes gnostiske tendenser. Vi holder oss kun til Bibelen.

— Ut fra ritualene kan en få inntrykk av at det skjer ting som kan tolkes på en annen måte enn Bibelen?

— Overhode ikke. Jeg har sett avbildet i media noe som skal være en egen frimurerbibel. Dette er bare tøys. Vi har en helt alminnelig bibel, hvor vi hverken trekker fra eller legger noe til.

Kunnskap og følelser

— En profan prest jeg møtte på et møte sa til meg at forkynnelsen skal være både fornuftsmessig og følelsesmessig. Han hadde inntrykk av at kirken i dag bare var opptatt av det fornuftsmessige, mens vi i frimureriet har beholdt begge lærer-måtene. Jeg synes dette var en god beskrivelse av frimureriet fra en prest som ikke er frimurer. For i frimureriet forkynner vi på begge måter.

— Hva med likkistene, galgen, dødningskaller, osv?

— Galgen du nevner er ingen galge, men en bygningskran.

— Symbolsk blodblending? — Det er ikke bare vi som bruker symbolske effekter. For eksempel finner man korset i kirken. Dette er også et symbol. Vi har også korset, men vi bruker det ikke. Vi bare har det der. Det inngår i utstyret. Men det foregår ingen konkret blodblending hos oss.

— Jeg vet ikke om det i det hele tatt i vår historie er utført blodblending — ihvertfall ikke i dette århundre. I dag skjer det bare symbolsk.

Om å venne seg til døden

— Hvorfor kisten? — Nå er vi der igjen! Poenget er at livet har sin avslutning. Dette bør vi mennesker tenke på. Vi har derfor våget å minne våre folk nettopp på dette at livet har en begrenset tid. Vi skyver ikke den kjensgjerningen fra oss. Dette er filosofien bak kisten. Dette betyr ikke at vi er opptatt av døden, tvert imot, vi er opptatt av å leve livet på en skikkelig måte. Men døden er en realitet.

Hva er meningen med å bruke Salomos tempel i ritualsammenheng?

— Salomos Tempel er en av de vakreste bygningene som er skapt. Noe av filosofien her er at vi skal bygge et tempel i oss selv til Guds ære. Det er ikke mer mystisk enn det.

— Hva med fortellingen om Mirams død? Akkurat den fortellingen har ikke jeg funnet i Bibelen?

— Poenget er ikke at alt som skjer i våre ritualer nødvendigvis må stå i Bibelen, noe kan jo også stå utenfor. Hiram er blant annet nevnt. Dette er en legende. Men saken er at alle legender har et poeng. Men ifølge legenden så var dette en trofast og samvittighetsfull mann — som heller valgte å dø enn å svikte sine forpliktelser.

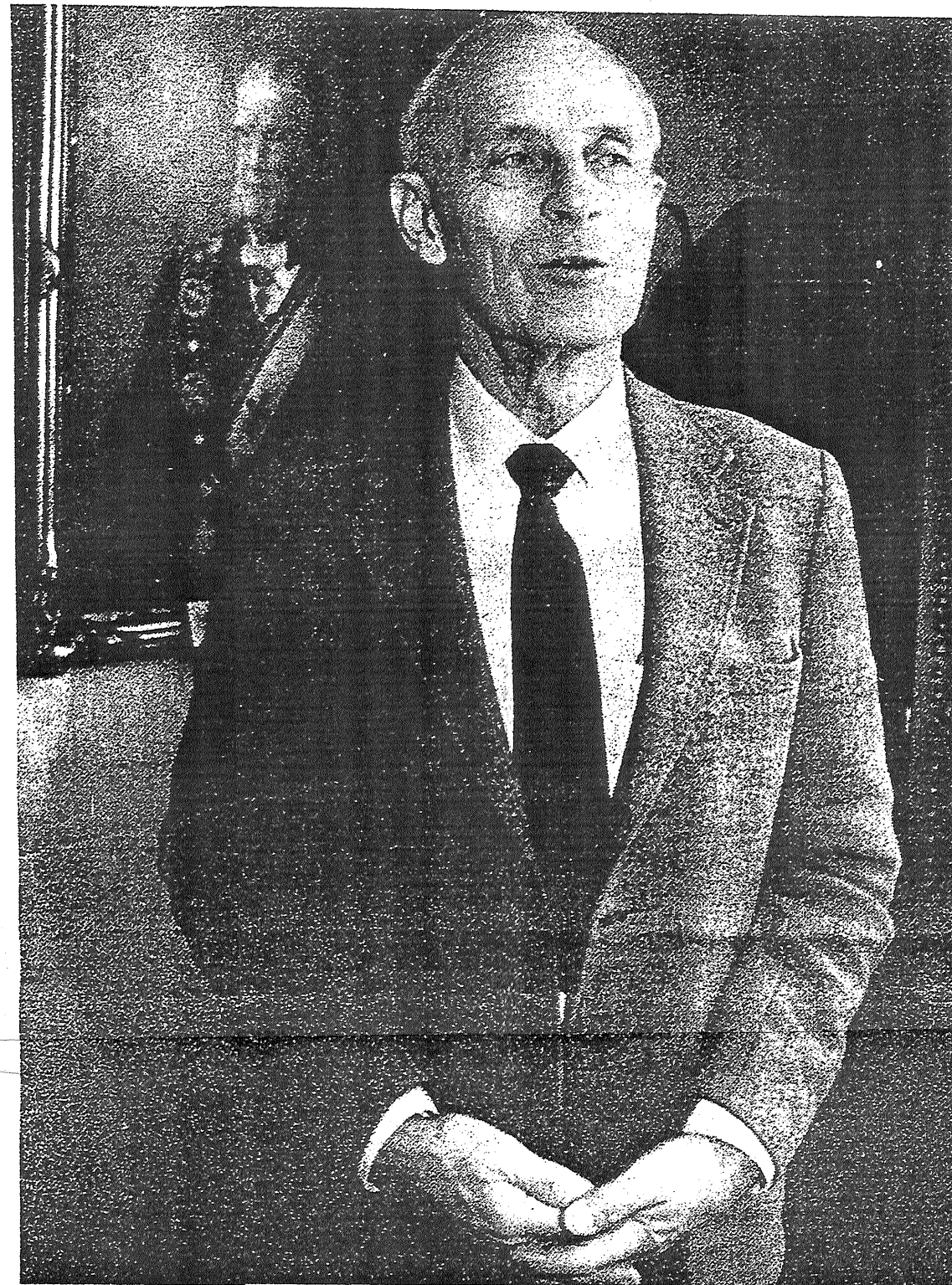
— Tempelordenen ble stiftet fordi ridderne skulle beskytte religionen og pilegrimene. Samtidig er de et eksempel til etter-

Søkelys på frimureriet

Dette er sjette artikkel i vår serie om Frimurerlosjen. Artikkelserien er skrevet av journalist Bjørn Larsen. De foregående artiklene sto i NA 21.1, 23.1, 24.1, 26.1 og 28.1. Neste artikkel kommer onsdag 1. februar og tar for seg frimurere og nazismen.

egen religionslære

— Det finnes ingen «hemmelig» lære i frimurerordenen sier Bernhard Paus, frimurerordenens overhode i Norge

følgelse ved at de opplærte seg ridderlig og var hjelpsomme. Og disse idealene har vi sluttet oss til.

Om taushetsløftet

— Taushetsløftet trengs av helt pedagogiske grunner. Hvis vi gikk ut og fortalte alt som

skjer under ritualene og seremoniene så ville overraskelsesmomentet blitt fjernet — dermed viktig pedagogiske effekter.

— Denne opplesningen om at halsen avhugges osv, er en gammel ed som ikke er blitt avholdt på lange tider, og som

selvfølgelig ikke avlegges idag.

— Men den blir lest opp?

— Javel, men se på den som en historiefortelling. Ikke noe mer. Dette leses opp for å vise litt av vår alder, samtidig er den så full av symbolikk at jeg oppriktig fortalt ikke kan forklare

alt sammen. Men den har sin opprinnelse fra 1700-tallets England.

— Dessuten skal denne opplesningen vise at det ikke er noen lek å bli opptatt som frimurer. De søkende skal ha alvorlige hensikter med sitt ønske om å bli frimurer, så frimureriet er ingen «gutteklubb» som enkelte har kalt oss. Førstegraden er i det hele tatt en vekker for svært mange.

— Men legg merke til at hvis den søkende i løpet av førstegraden ikke ønsker å forsette, så kan han bare gå hjem. Men dette hender ikke ofte. Under hele opptakelsesprosessen blir han spurt flere ganger om han vil fortsette.

Om åpenhet

— Hvorfor kan dere ikke være mer åpne?

— Ritualene er hemmelige. Og har en voksen mann avlagt et løfte om taushet, så bør han holde det løftet. Og som nevnt tidligere er det er en opplevelse å få oppleve gradene uten å vite noe på forhånd. Men jeg tror vi ikke har et eneste symbol hos oss som du ikke kan finne utenfor losjen.

— Apropos åpenhet: Hva er det i arbeiderpartipressen som gjør at dere nå plutselig har fått så stor interesse for oss? I den senere tid har jeg stadig spurt meg hvorfor denne plutselige interessen fra deres side.

Om kvinner

— Hvorfor utestenges kvinner?

— Den gangen departementet inviterte de såkalte enkjønnede organisasjonene av begge kjønn, ble vi spurt om dette. Da svarte vi blant annet at hvis vi hadde åpnet oss for kvinner, så ville de andre organisasjonene, som for eksempel Odd Fellow-ordenen, ha måttet bryte samarbeidet med oss. Dette er en allminnelig regel i alle anerkjente losjer, at det kun skal være menn. Men det finnes jo kvinnelige losjer. Jeg nevner Maria-ordenen og Rebekka-ordenen.

— En annen sak er at det kunne ha oppstått problemer

mellom ektefolk. For det kunne hende at han gjerne ville gå i losjen mens hun ikke ville: Hvordan ville hun ha følt det hvis hennes ektemann gikk i en blandedt losje? Kanskje hun da ville reagere med å nekte sin mann å gå i losjen.

— Jeg kan imidlertid opplyse at vi må ha «hennes» godkjenning når en mann søker opptak. Og hvis hun ikke vil at han skal bli med, vil ikke vi ha han. Han skal værsgod ha snakket ut med «hennes» og fått hennes samtykke. Dette er ikke et krav som står i våre lover, men det står i våre regler.

— Vi undersøker selvfølgelig en del omkring når en søker har meldt sin interesse. Vedkommende skal selv oppgi noen referanser når man søker. Men det hender at vi også snakker med andre mennesker i hans kontakflate enn bare de han har oppgitt som referanse. For vi forutsetter i det minste at de som søker våre rekker har et noenlunde allminnelig godt omdømme.

— Vi har alle yrkesgrupper med. Men beklageligvis har vi ikke så mange fra det man kaller arbeiderklassen. Men vi går ikke ut og verver medlemmer. Og tar du for eksempel fiskere i vest og nord så har de vanskelig for å komme seg til en losje på grunn av lange reiseavstander. Dette gjelder også ofte for gårdbrukere i grisgrente strøk. Dermed faller mange potensielle medlemmer bort.

Om framtida

— Vil dere åpne dere mer i framtida?

— Vi har vært så åpne vi bare kan. Men de som skal høre på oss vil ikke riktig tro på det vi sier. Og når det så hevdes at vi skal være noe mystisk og rart, hjelper det tydeligvis ikke at vi stadig gjenntar at det er kun den kristne religionen vi holder oss til. Dere vil ikke høre på oss! Hva kan vi da gjøre?

— Syns du det er vanskelig å være frimurer i dagens Norge?

— Nei. Men det bedrøver og irriterer meg at vi ikke blir trodd.

Usikkerhet om påvirkning

For første gang kan frimurerne eget syn på angrepene mot dem presenteres. I 1985 var mer enn 50 prester og den høyeste ledelsen i frimurerordenen samlet til stormøte i stamhuset i Oslo. Her kunne de åpent diskuterte angrepene som er rettet mot dem. NA sitter med referatene...

Slike møter skjer svært sjeldent i frimurerordenen. Dette møtet fant sted i ordenens stamhus i Oslo 7. oktober 1985. Bakgrunnen for møtet var et særlig ønske fra ordenens prester om å diskutere pressens oppmerksomhet om frimureriet. Spesielt med tanke på «Vårt Land»

sine «avsløringer» om gnostisisme i frimurerordenen. Bak innkallelsen sto prost Leif Petter Ottersen og prest Kristian Vilhelm Mollstad. Disse innehar høye geistlige stillinger i Ordenen.

Om gnostisismen

Først holdt prest på Romerike, Rolf Næss en redegjørelse om de viktigste punktene ved gnostisismen. Men det viktigste ved referatet er at flere av prestene under diskusjonen hevder at det forekommer uttrykk og tankerekker i Johannesgraden som kan minne om gnostisisme, men som i de senere gradene fylles med et ikke-gnostisk innhold. En annen prest viste til frimurerens

eget blad (nr.3/85) hvor det i en av artiklene ble fremstilt tanker «om den gniist av lys som mesteren hadde lagt ned i sine skapninger, og som så skal lyse i verdens». Denne presten mente dette ligger meget nær en gnostisk tankegang.

Også prost Leif Ottersen (11. grad) innså at enkelte uttrykksformer kan leses som gnostiske. Blant annet viste han til paragraf 1 i lovene. Her går det blant annet fram at Ordenens formål er å meddele sine medlemmer opplysning i den edle vitenskap.

En prest ga uttrykk for at det må være rom for ikke-teologiske tanker i ordenen, mens en annen innrømmet å ha ambivalente følelser opp gjennom

gradene og i løpet av sin tid som frimurer. En tredje prest ga uttrykk for at ordenens symbolverden og språk kan gi utenforstående en gnostisk oppfatelse av frimureriet.

Selv om diskusjonen om gnostisismen viste at det blant prestene i ordenen hersker en usikkerhet om gnostiske tendenser, så forteller referatene at det er høyt under taket i losjen, og at prestene ihvertfall ikke bevisst står for noen gnostisk lære.

Men referatet viser også at flere av de tilstedeværende prestene ga uttrykk for visse problemer blant lokalbefolkningen på deres hjemsteder eller presseomtalene.